

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สู่การเป็นอุทยานแห่งชาติที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย
ผู้ดำเนินการวิจัย	รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ¹ อาจารย์นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร ²
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์สุพาดา สิริกุตตา
หน่วยงาน	¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2556

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากทัศนะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สู่การเป็นอุทยานแห่งชาติที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและหรือการสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสังเกตในพื้นที่วิจัยอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย (1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานและเขาพระเนินทุ่ง จำนวน 20 คน (2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน (3) ชุมชน จำนวน 5 คน (4) นักท่องเที่ยว จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน ผลการวิจัยพบว่า

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งด้านป่าไม้และสัตว์ป่า จึงมีความเหมาะสมที่จะได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติจากองค์การยูเนสโก (UNSECO) โดยอุทยานฯ ดำเนินงานด้านการดูแลรักษาและปลูกเสริมเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ปร่าปราม การล่าสัตว์ป่า ป้องกันไฟป่า โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ เช่น ปลูกป่า สร้างฝาย ทำโป่ง แจ็งเบาแสะการลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์ป่า เป็นเครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า เป็นต้น

ด้านการบริหารจัดการอุทยานให้เกิดประสิทธิผล อุทยานฯ มีการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและนอกพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งภารกิจหลักด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าแก่งกระจาน และภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของอุทยานฯ จึงต้องได้รับการอบรมทั้งด้านการลาดตระเวนพื้นที่ป่า การสื่อความหมายและนันทนาการ รวมทั้งการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวด้วย งบประมาณที่ใช้ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวมาจากรายได้จากการท่องเที่ยว อุทยานฯ ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไว้รองรับนักท่องเที่ยว เช่น บ้านพัก ลานกางเต็นท์ที่บ้านกร่างหรือพะเนินทุ่ง แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงคือเรื่องห้องน้ำและน้ำใช้สำหรับนักท่องเที่ยวสำหรับการบริหารจัดการนั้นชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยเป็นคณะกรรมการอุทยานฯ แต่อาจยังไม่ได้มีบทบาทในการจัดการมากนัก

การดำเนินงานของอุทยานฯ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น ทั้งเจ้าหน้าที่และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ช่วยกันดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและปกป้องผืนป่าแก่งกระจานมาโดยตลอด แต่ก็ยังพบว่ามีบุคคล

บางกลุ่มที่ลักลอบเข้ามาตัดไม้และล่าสัตว์ซึ่งจะเป็นชาวบ้านหรือนายพรานที่รับจ้างกลุ่มนายทุนมาอีก
ต่อหนึ่ง ในขณะที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและผืนป่า และ
ได้รับประโยชน์จากการที่อุทยานฯ ให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น มีรายได้จากการประกอบธุรกิจ
ร้านอาหาร ให้บริการที่พักหรือโฮมสเตย์ ให้บริการรถรับจ้างหรือเรือนำเที่ยว เป็นต้น แต่ถ้าเป็นใน
ด้านของการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกหรือผลิตภัณฑ์ของที่อื่นยังต้องได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเรื่องการตลาดให้กับชาวบ้าน ส่วนการดำเนินงานด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น
ในพื้นที่ของอุทยานฯ จะมีชุมชนบ้านโป่งลึกและบ้านบางกลอยอาศัยอยู่ สามารถพัฒนาเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวและเรียนรู้ด้านวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง-กะเหรี่ยงได้ อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะ
ให้ความสนใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานฯ มากกว่าเข้าไปเที่ยวในแหล่งชุมชน ทำให้
รายได้จากการท่องเที่ยวไม่กระจายไปยังชุมชนเท่าที่ควร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวควรประชาสัมพันธ์หรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ ทำ
กิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
ของชุมชนไปด้วย

คำสำคัญ ชีตความสามารถในการบริหารจัดการ การเรียนรู้ทางธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติที่ยั่งยืน